

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delauney + samlingen

Sonia Delauney

En international klassiker indtager Louisianas Vestfløj i foråret 2022. Sonia Delaunay (1885-1979) var på samme tid maler, designer og iværksætter, og er blandt modernismens mest originale stemmer. Udstillingen støttes af Aage & Johanne Louis-Hansens Fond. Sonia Delaunays værker vises med tilladelse fra © PRACUSA S.A

Da Sonia Delaunay i 1913 trådte ind i en parisisk dansehal iført en collageagtig kjole, der lignede et farvestrålende, kubistisk maleri, var det et statement, der vakte opsigt og gjorde indtryk i tidens avantgardemiljø. For her kom billedkunsten spadsere ud af maleriets ramme og direkte ind i det moderne, dynamiske hverdagsliv. Delaunays kunstneriske program og varemærke var hermed manifesteret: det handlede ikke blot om at modernisere billedkunsten, men kulturen i meget bredere forstand.

STÆRKE FARVER & KONTRASTER

Sonia Delaunays praksis spænder over maleri, tekstildesign, beklædning, kostumer, reklamer og bogdesign. Altid med stærke farver og farvekontraster i centrum.

AVANTGARDE PIONÉR

Delaunay indgik ofte i eksperimenterende samarbejder med toneangivende kolleger fra andre kunstområder. Hun var på én gang billedkunstner, iværksætter og forretningskvinde, og kan på mange måder betragtes som en forløber for trends i det 20. århundredes avantgarde. Samtidig med, at hendes virke også peger frem til nutidens multimedie praksisser inden for billedkunst og design.

Torsdag var den store aften på Bal Bullier i Paris. Entreen var det dobbelte af, hvad den var på en lørdag, og folk flokkedes for at danse foxtrot og drikke igennem. Blandt

gæsterne fandt man i 1913 ægteparret Robert og Sonia Delaunay – iført tøj, hun havde syet til dem. De var stamkunder og med i inderkredsen, ikke bare på Bal Bullier, men også i det parisiske avantgardemiljø. Sonia Delaunay (1885-1979) var født i Odessa, opvokset i Sankt Petersborg og havde boet i Paris siden 1905.

Nu var hun gift med kunstnerkollegaen Robert og havde kunstnerisk bevæget sig væk fra den naturalistiske gengivelse og hen mod et fokus på farven, der som sin basis havde teorierne om farvers gensidige påvirkning af hinanden.

Denne frisættelse af farven fra det rent fortællende var et kvantespring, en revolution i kunsten. Det hele begyndte midt i det første årti af det 20. århundrede omkring Matisse og hans kreds, og bevægelsen

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delauney + samlingen

fortsatte i sin egen retning hos Delaunay'erne – og videre op gennem tiden, hvor al abstrakt kunst er en form for forgrening af farvefrisættelsen.

Sonia Delaunays maleri 'Bal Bullier' fra 1913 viser netop denne frisættelse, selv om man stadig aner kroppe og ansigter i de prismatiske farvefelter. Men mere end en egentlig gengivelse af en glad aften handler det her om at (gen)skabe en stemning om at fortætte en oplevelse og lade koloritten klinge.

I 'Bal Bullier' fra 1913 viser Sonia Delaunay, hvordan farven på én gang kan være frisat fra en naturalistisk gengivelse og samtidig fungerer som stemningskaber, her af en glad aften på Paris' foretrukne dansested.

Snart satte Første Verdenskrig dog en stopper for dansen. Robert og Sonia Delaunay var på ferie i Spanien, da krigen brød ud, og de besluttede sig for at blive væk. Få år senere betød Oktoberrevolutionen i Rusland, at Sonias arv, som hun havde fået udbetalt i rater, forsvandt, og hun så sig straks om efter nye måder at forsørge familien på.

Og sådan kom Sonia Delaunay ind i mode- og designverdenen, som hun i den grad satte sit præg på. Tilbage i Paris i de brølende 20'ere designede hun kjoler så hippe, at det halve kunne være nok. Den nye tids kvinde havde en helt anden krop, end man havde set før. Eller: Hun valgte at vise den på en radikalt anden måde.

For, hvor man ellers oftest har haft fokus på en eller flere af de klassisk kvindelige attributter som barm, talje og hoftemål, er Delaunays kjoler ren camouflage. Derved tvinges fokus i andre retninger end den traditionelle, der dybest set fokuserer på fødedygtighed.

Lurende faldgruber

Men arbejdet med kunsthåndværk og design er ikke ufarligt for en kunstner. Og da slet ikke for en kvindelig en af slagsen, idet hun, fuldstændig uretfærdigt og alene på grund af sit køn, allerede er i farezonen for ikke at blive taget alvorligt som udøvende kunstner. Risikoen er, at kunsten reduceres til pynt og dermed bliver både ufarlig og fjølgelig. Hvilket i sidste ende truer kunstens position som fuldstændig fri – også fra nogen form for nyttebrug.

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delaunay + samlingen

Med sine radikale og ultrahippe kjoler førte Sonia Delaunay den moderne kunst langt ud i hverdagen og gav kvinderne en helt ny krop at møde verden med, som det ses her i 'Simultan-kjoler (Tre kvinder, tre former)' fra 1925.

Andre lurende faldgruber er – paradoksalt – succes, for enhver gentagelse, ethvert gensyn bliver trættende i længden, som når jeg genkender en fjern resonans af Delaunays design i stoffet på et tarveligt togsæde. Det er aldrig godt at ende som et billede på den gode smag, for det trækker altid tænderne ud.

Disse farer til trods formår Delaunay at tegne tekstiler, farvesætte sportsvogne og udføre malerier, der peger langt ud i fremtiden. Med sine designs vil hun have kunsten ud i hverdagen – et ønske, der giver ekko hos popkunstnere, i Cobra og blandt både kunstnere og beslutningstagere den dag i dag.

Hun bliver den første levende kvinde, der har en retrospektiv udstilling på Louvre, og i 2015 var en stor soloudstilling af hendes værker en vigtig brik i de britiske Tate Museers forsøg på at genoprette kønsbalancen i kunsten. Også herhjemme har vi set Delaunays værker her og der, blandt andet på netop Louisiana, der inkluderede hende blandt 'Avantgardens kvinder' for 10 år siden.

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delaunay + samlingen

I mange år udførte Sonia Delaunay designs, som blev overført til tekstiler, som disse skønne spiraler fra 1934, der både kan give japanske associationer og pege frem mod for eksempel Marimekko.

Det er da også et livsbekræftende og farvestærkt møde, der venter gæsterne på Louisianas særudstilling af Sonia Delaunays kunst og design. I et klip fra fransk fjernsyn, der vises på udstillingen, siger en aldrende Delaunay, at hun altid ændrer alt omkring sig. Og det er jo netop, hvad vi mennesker gør: I de bedste tilfælde udsmykker vi vores verden, og i det værste ødelægger vi den.

Men Delaunay gjorde mere end at udsmykke. Det ses stadig tydeligere, når man bevæger sig fra sal til sal på Louisiana, hvor man mødes af både kraftfulde malerier – nogle af dem endda udført, da Delaunay var oppe i årene – og design i lange baner:

Det var Sonia Delaunay, der tegnede tiden, ikke omvendt.

<https://www.berlingske.dk/kunst/hop-paa-louisiana-byder-paa-en-boblende-og-sanselig-roadtrip>

Samlingen – indtil 15.5.22

Fra Marina Abramović, Louise Bourgeois og Carlos Cruz-Diez til Mariko Mori, Sarah Sze og Eduardo Terrazas. Fra videoværker og tegninger til monumentale malerier og særprægede installationer - glæd dig til mødet med et stort udvalg af de i alt over 200 nye værker, som Louisiana har erhvervet de seneste fem år.

Godt 200 nye værker har Louisiana haft mulighed for at erhverve til samlingen i perioden 2016-2021. Dette har været muligt takket været yderst generøs støtte fra ikke mindst Augustinus Fonden og Ny Carlsbergfondet samt Museumsfonden og Louisiana Fonden. En støtte, der er af afgørende betydning for at understøtte den fortsatte dynamik i samlingen og dermed fremtidssikre Louisiana som et tidssvarende museum i international klasse.

CARLOS CRUZ DIEZ, ENVIRONMONT CHROMOINTERFÉRENT TRANSLUCIDE (1974/2009)

Et stort sensorisk mysterium. I den sidste "låge" træder vi med museets direktør ind i det store optiske og altomsluttende værk 'Environmont Chromointerférent Translucide' skabt af den venezuelanske, Paris-baserede kunstner Carlos Cruz-Diez. Han var én af hovedpersonerne i Op Art-bevægelsen; en bevægelse der op gennem 1950'erne og 1960'erne udviklede sig i retning af et abstrakt, geometrisk formsprog, hvor kunstnerne beskæftigede sig med bevægelse, foranderlighed, videnskab, perceptionspsykologi og teknologi. Erhvervet med midler fra Augustinus Fonden.

LOUISE BOURGEOIS, UNTITLED (2005)

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delauney + samlingen

Den fransk-amerikanske kunstner er en uomgængelig skikkelse i den nyere kunsthistorie. "Louise Bourgeois er på linje med Picasso og Giacometti," forklarer Louisianas direktør Poul Erik Tøjner og fortsætter: "det senest tilkomne værk gør vores samling fuldstændig i forhold til Bourgeois store edderkop, de tidligere skulpturer og de grafiske serier, vi har."

DAVID CLAERBOUT, KING (2015-2016)

I belgiske David Claerbouts værk, KING (after Alfred Wertheimer's 1956 picture of a young man named Elvis Presley), får vi en 360° tur rundt om en ung Presley. Takket være computerteknologiske manipulationer har Claerbout udviklet et originalt fotografi, af Presley i familiære rammer fra 1950erne, til et videoværk. Næsten fantomagtigt glider vi rundt om den unge mand, som undervejs rejser sig tårnende og bliver The King.

TAL R, DÖVEINSTITUT (2016)

Maleriet og alle vores sanser. Tag med, når museets direktør kigger nærmere på det sort-hvide maleri med titlen 'Döveinstitut', som handler om, hvordan verden ser ud, hvis man kun er henvist til sine øjne og ikke kan høre. Han forklarer bl.a. "Ved at lave et billede, hvor der mangler noget, så bliver vi endnu mere opmærksomme på, hvad det er maleriet udfordrer os med – nemlig at det er til øjet." Værket er skabt af den dansk-israelske kunstner Tal R (1967). Donation: Ny Carlsbergfondet.

DANA SCHUTZ, THE INTERVIEW (2020)

"Måske er det en kommentar til kunstneren, som hele tiden skal stå til regnskab for det, de laver, i stedet for bare at male, som jo er en lang og langsom proces." I amerikanske Dana Schutz' på én gang groteske og humoristiske maleri, ser vi to personer i vand til livet. Og det er sikkert netop sådan det føles for en kunstner at blive bedt om at sætte ord på sin tavse kunst og i den forbindelse få stukket en mikrofon op i hovedet til interview.

EDUARDO TERRAZAS, EXPONENTIAL GROWTH (2014)

Dit eget spejlbillede – i al uendelighed. Den internationale tænketank Club of Rome skabte i 1972 stor opmærksomhed med en rapport, der pegede hastig, ubæredygtig vækst – af mange forskellige slags – som et presserende problem for menneskehed og klode. Dette visualiserede den mexicanske kunstner Eduardo Terrazas i 1975 og efterfølgende i 2014 byggede han videre på denne visualisering og skabte den animerede installation 'Exponential Growth', som du kan opleve i museets Sydflyj. Donation: Eduardo Terrazas.

KHADIJA SAYE, IN THIS SPACE WE BREATHE (2017-2018)

Identitet og fortvivlelse. Kom med bag om det fotografiske værk 'in this space we breathe' af den britiske kunstner Khadija Saye, der døde tragisk i en alder af 24 år i en brand i London. De ni fotografier, der viser kunstneren selv i samspil med ni forskellige genstande med rødder i gambisk kultur, blev første gang præsenteret på Venedig Biennalen i 2017. Her blev de udstillet i en pavillon, hvor fokus var på kunstnere, der bor og arbejder adskilt fra deres kulturelle oprindelse. Erhvervet med midler fra Augustinus Fonden.

SHARA HUGHES, POP (2021)

Når valmuen siger POP! Den amerikanske maler Shara Hughes (f. 1981) malede før i tiden primært interiører, men er i løbet af de seneste år begyndt at male landskaber. Værket 'Pop' blev til som en del af en serie af storformatmalerier, hvor kunstneren har ladet forskellige blomster spille en hovedrolle – og her er det valmuen, der er i centrum, og den som fylder maleriets forgrund helt ud. De farverige blomster blokerer næsten helt for udsigten og det bagvedliggende landskab. Donation: Hadrien de Croÿ-Roelux og Jacqueline Desmarais.

DAVID HOCKNEY, CHARCOAL DRAWING FOR A CLOSER GRAND CANYON (1998)

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delauney + samlingen

"Man kan se, at David Hockney er iagttagelsens eller observationens kunstner." Et absolut hovedværk i museets samling er David Hockneys 'A Closer Grand Canyon', som her til efteråret blev hængt op i museets koncertsal. Det farvestrålende, kæmpemæssige maleri er resultatet af flere studier, observationer og rettelser af den britiske kunstner. Kom med bag om værket i selskab med museets direktør, Poul Erik Tøjner, når han kigger på skitsen 'Charcoal Drawing for A Closer Grand Canyon', som kunstneren så generøst har doneret til museet. Donation: David Hockney.

IDA EKBLAD, OCEAN GIRLS (2020)

"En markant stoflig tilstedeværelse af farve og form," sådan beskriver Louisianas direktør Poul Erik Tøjner den norske kunstner Ida Ekblads Ocean Girls fra 2020. Værket er nærmest modelleret op af en tyk mængde maling, der bl.a. betyder at det er "helt ustyrligt tungt at hænge op".

MARIKO MORI, PLASMA STONE I (2017-2018)

"Det er en magisk ting" – sådan siger museets direktør, Poul Erik Tøjner, når han står foran Mariko Moris (f. 1967) lysende, farverige og flydende skulpturelle værk 'Plasma Stone I' fra 2017-2018. Værket, som er lavet af akryl og som er fast og solid, står og bølger i rummet og skifter farve for hver bevægelse, som man laver omkring den. Erhvervet med midler fra Augustinus Fonden.

MAMMA ANDERSSON, ADJÖ (2020)

Svenske Mamma Anderssons store maleri Adjö viser bl.a. en vinkekat, græske statuer, samt masker og figurer. Hos Andersson er mennesker ofte erstattet med en form for dukker, for det kunstige skaber ro for øjet, mener Andersson: det er mere fredfyldt at se på en dukke end på et menneske, for den møder ikke dit blik og forventer intet. Adjö kunne opleves som del af Mamma Andersson-udstillingen på Louisiana sidste år. Donation: Museumsfonden af 7. december 1966 og donationer via louisiana.dk.

MICHAEL SIMPSON, SQUINT 35 (2016)

Det næsten fire meter høje maleri er en del af britiske Michael Simpsons fortløbende serie af Leper Squint-billeder (2009-nu), som altid består af de samme to grundelementer: en stige eller trin og et hul i væggen. Motivet referer til hullerne i middelalderkirker, der gjorde det muligt for de spedalske (lepers), som ikke måtte komme i kirken, at deltage i nadveren. Donation: Augustinus Fonden.

SAM GILLAM, CHANGE (1970)

Den amerikanske kunstner Sam Gilliam udviklede sit abstrakte maleri i forlængelse af color-field malerne sidst i 1960'erne. Hans proces er præget af mere eller mindre tilfældige reaktioner i maling og lærred. I værket Change er det tydeligt at lærredet har været foldet og gennemvædet af fortyndet farve. Titlen kan både henvise til disse stoflige forandringer, men også til det faktum at Gilliam som sort amerikaner har forholdt sig til tidens racemæssige spændinger og ønsker om forandring i det amerikanske samfund. Donation: Louisiana-Fonden.

JULIE MEHRETU, FIRST SEAL (R 6:1) (2020)

Fra New York til Amager... De tre værker af etiopisk-amerikanske Julie Mehretu, som netop nu kan opleves i Louisianas Sydfly, blev skabt under coronapandemien og nedlukningen i 2020. Det satte for alvor det faste samarbejde mellem New York-baserede Mehretu og hendes grafiske værksted på Amager på prøve. Donation: Ny Carlsbergfondet.

HENRIK OLESEN, A.T. (2019)

Se nærmere på et værk af danske Henrik Olesen, der består af to historiske fotografier med en twist. Portrætterne er spørgelsesagtige gengivelser af den engelske matematiker Alan Turing, hvor de klassiske billeder af den både smilende og alvorlige mand opløses. Erhvervet med midler fra Augustinus Fonden.

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delauney + samlingen

KAARI UPSON, MOTHER'S LEGS (2018-2019)

Træd ind i en skov af ben... Den amerikanske kunstner Kaari Upson har brugt afstøbninger af træer, der groede omkring hendes eget barndomshjem, samt sine egne og moderens knæ til installationen Mother's Legs. Det minder os både om at være barn og i knæhøjde med mors støttende ben - men farverne og ophængningen forsyner også oplevelsen med en underliggende uhygge. Donation: Augustinus Fonden.

RRH TRIO, WHERE TO? WHEREVER IT CHANCES (2017-2018)

"I stedet for de normale billeder i pressen, som rammer en et efterhånden meget nedslidt sted, så kan kunsten revitalisere ens empati og forståelse for hvor sindsygt det er, det der foregår." Få en kort introduktion til det iranske kunstnerkollektiv RRH Trios farverige værker om flygtningekrisen fra 2015 og frem. Donation: Ramin Haerizadeh, Rokni Haerizadeh og Hesam Rahmadian (RRH Trio)

CHRISTINA QUARLES, HUSH NOW BABY BABY (2019)

Hvad fortæller brede billeder? Kom med bag om værket 'Hush Now Baby Baby' af den amerikanske kunstner Christina Quarles', når direktør Poul Erik Tøjner fortæller om det store panorama-maleri, hvori flertydige, splintrede menneskeskikkelser træder frem. Anonym donation.

ANDY WARHOL, CAMPBELL'S SOUP I (1968)

Hvorfor har Louisiana stillet denne Andy Warhol serie på en hylde i stedet for at hænge den på væggen? Og så den berømte kunstner egentlig sig selv som en tomatsope? Lyt med, når Poul Erik Tøjner fortæller om denne fornemme ny erhvervelse af verdens vel nok mest genkendelige kunstner i det 20. årh. Donation: Ellen og Jørgen Nørgaard

URSULA REUTER CHRISTIANSEN, LEBENSFREUDE (2006)

Ursula Reuter Christiansen (f. 1943) er en pionér inden for feministisk kunst i Danmark. I denne "vidunderlige serie over kropsligt forfald indskriver hun sig," forklarer Poul Erik Tøjner, "i en rig kunstnerisk tradition omkring at forholde sig til dét at blive gammel. Det er nådeløst, men parret med fantastisk humor." Donation: Preben K. Nielsen

JEAN-MARC BUSTAMANTE, AMAZONE T.C.B.1.02. (2002)

"Alt det som billedet handler om, også, er ikke i billedet - og det er typisk for mange billeder i det 20. århundrede, at man kigger på noget, og så må man forestille sig, hvad der er uden for det," forklarer Louisianas direktør Poul Erik Tøjner bl.a. om Jean-Marc Bustamantes store og mystiske billede. Donation: Ny Carlsbergfondet

MEL BOCHNER, AMAZING (2020)

"Det er helt klart en slags ironisk overkonkret kommentar til vores måde at tale om sådan noget som kunst på," siger Louisianas direktør, Poul Erik Tøjner om dette værk af den amerikanske kunstner Mel Bochner. Værket Amazing er - ligesom de andre værker i denne video-serie - en del af den store præsentation af ny erhvervelser, som kan opleves på Louisiana netop nu. Donation: Mel Bochner & Collaborations ved Tania og Thomas Asbæk

TACITA DEAN, QUARANTANIA (2018)

"Et helt vildt, hallucineret drømmesyn", kalder Poul Erik Tøjner den engelske kunstner Tacita Deans mere end 7 meter lange fotograferede 'Quarantania', som kan opleves på Louisiana netop nu. Hør om værket i denne korte introduktion fra Louisianas direktør. Donation: Ny Carlsbergfondet.

3 Highlights Forår 2022 – Louisiana – Sonia Delauney + samlingen